

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
28 листопада 2016 року,
Протокол № 5

Проректор з навчальної роботи

_____ **Л.І.Чорний**
(підпис) (ініціали, прізвище)

29 листопада 2016 року

м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ФІНАНСИ»**

**для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування**

1.	Опис навчальної дисципліни	–	1
2.	Заплановані результати навчання	–	2
3.	Програма навчальної дисципліни	–	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	11
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 11
	4.2.	Аудиторні заняття	– 12
	4.3.	Самостійна робота студентів	– 12
5.	Методи навчання та контролю	–	12
6.	Схема нарахування балів	–	13
7.	Рекомендована література	–	13
	7.1.	Основна література	– 13
	7.2.	Допоміжна література	– 14
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	15

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	07 Управління та адміністрування
2.	Код і назва спеціальності	–	072 Фінанси, банківська справа та страхування
3.	Назва спеціалізації	–	-
4.	Назва дисципліни	–	Фінанси
5.	Тип дисципліни	–	нормативна
6.	Код дисципліни	–	ППО 3.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	другий
10.	Семестр	–	третій, четвертий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	8,5 / 255
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	140
	% від загального обсягу	–	54,9
	лекційні заняття (годин)	–	70
	% від обсягу аудиторних годин	–	50
	семінарські заняття (годин)	–	70
	% від обсягу аудиторних годин	–	50
	самостійна робота (годин)	–	115
	% від загального обсягу	–	45,1
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	4
	самостійної роботи	–	3,3
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	-
	% від загального обсягу	–	-

лекційні заняття (годин)	– -
% від обсягу аудиторних годин	– -
семінарські заняття (годин)	– -
% від обсягу аудиторних годин	– -
самостійна робота (годин)	– -
% від загального обсягу тижневих годин:	– -
аудиторних занять	– -
самостійної роботи	– -
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ЗПО 4. Економічна теорія, ЗПО 6. Основи наукових досліджень, ЗПО 8. Історія економіки та економічної думки, ППО 1. Макроекономіка, ППВ 1.1. Фінансова математика, ППВ 1.3. Методи та моделі прийняття фінансових рішень, ППВ 1.4. Кількісні методи та моделі фінансового прогнозування
2) супутні дисципліни	– ППО 6. Мікроекономіка; ППО 4. Гроші і кредит
3) наступні дисципліни	– ППО 12. Фінанси підприємств, ППО 15. Страхування, ППО 17. Податкова система, ППО 19. Бюджетна система, ППО 20. Фінансовий ринок, ППВ 3.2. Регіональна економіка, ППВ 4.2. Фінансовий контролінг, ППВ 5.2. Фінансовий аудит, ППВ 7.1. Місцеві фінанси, ППВ 7.2. Місцеві бюджети, ППВ 7.3. Фінанси територіальних громад, ППВ 7.4. Фінанси домогосподарств, ППВ 10.1 Фінанси країн ЄС, ППВ 10.2. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності: ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 06. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури. СК 03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). СК 05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового
--	--

	<p>ринку.</p> <p>СК 08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</p> <p>СК 12. Розуміння особливостей функціонування міжнародних фінансових організацій у сфері банківської та страхової діяльності.</p> <p>СК 13. Розуміння особливостей формування та функціонування фінансів країн Європейського Союзу.</p> <p>СК 15. Розуміння особливостей функціонування місцевих фінансів і бюджетів місцевого самоврядування.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПР 02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.</p> <p>ПР 03. Визначати особливості функціонування сучасних світових і національних фінансових систем та їх структури.</p> <p>ПР 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.</p> <p>ПР 07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР 11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР 13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.</p> <p>ПР 14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПР 18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.</p> <p>ПР 20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.</p> <p>ПР 26. Застосовувати набуті знання з фінансів зовнішньоекономічної діяльності в міжнародних економічних і валютно-кредитних відносинах.</p> <p>ПР 28. Визначати особливості формування фінансів країн Європейського Союзу та функціонування міжнародних фінансових організацій у сфері банківської та страхової діяльності.</p>

Після завершення вивчення дисципліни	
здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату фінансів
1.2)	називати закони, що регулюють відносини у сфері фінансів;
1.3)	визначати особливості розподілу та перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту на рівні фінансів населення, господарюючих суб'єктів і

держави;
1.4) повторювати основи формування доходів і напрями використання видатків у фінансовій системі;
1.5) установлювати зв'язок між функціонуванням національного та міжнародного фінансових ринків, з розвитком міжнародних фінансів і суверенних держав.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть фінансів;
2.2) з'ясувати взаємозв'язок фінансів і фінансових категорій в економічному та соціальному середовищі;
2.3) ідентифікувати процеси розподілу та перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту відповідно до рівнів функціонування фінансів;
2.4) ілюструвати структуру фінансової системи;
2.5) будувати взаємозв'язки між сферами і ланками фінансової системи держави.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) виявляти джерела формування доходів і напрями використання збалансованих видатків із застосуванням фінансових механізмів і методів управління борговими зобов'язаннями держави;
3.2) застосовувати механізми фінансових ринків для залучення та перерозподілу фінансових ресурсів на соціально-економічні потреби держави;
3.3) показувати сутність фінансів у взаємозв'язку з їх функціями;
3.4) ілюструвати напрямки розвитку фінансової політики країни;
3.5) прогнозувати напрямки розвитку фінансового ринку держави.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) класифікувати податки, державні доходи, видатки та борг;
4.2) оцінювати джерела надходжень та напрямки витрачання коштів населення, суб'єктів господарювання та держави;
4.3) досліджувати динаміку, джерела покриття та методи управління державним боргом;
4.4) дискутувати щодо визначення сутності понять «фінанси», «податки» та «бюджет»;
4.5) виділяти складові фінансового ринку та взаємозв'язок між ними.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати потребу у формуванні централізованих та децентралізованих фондах грошових коштів;
5.2) планувати джерела наповнення та напрями витрачання фінансових ресурсів;
5.3) встановлювати взаємозв'язки між окремими фінансовими категоріями;
5.4) упорядковувати методи та інструменти регулювання грошово-кредитної системи;
5.5) інтегрувати складові фінансового ринку.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати напрями та ефективність витрачання бюджетних коштів;
6.2) робити висновок щодо повноти формування фінансових ресурсів держави;
6.3) встановлювати фактори, що впливають на рівень доходів суб'єктів господарювання;
6.4) аргументувати проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку;
6.5) пояснювати соціально-економічні наслідки інфляції.
7. Створення (творчість)

<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) розробляти альтернативні джерела формування фінансових ресурсів на мікро- та макрорівнях;
7.2) складати кошторис бюджетної установи;
7.3) створювати фінансовий портфель громадян;
7.4) будувати механізм збалансування грошових потоків;
7.5) пропонувати напрями удосконалення фінансової системи держави.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Предмет фінансової науки.

Фінанси як економічна категорія. Історичні аспекти становлення, функціонування та розвитку фінансів. Об'єктивні передумови існування фінансів. Характерні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Двоїста сутність фінансів. Фінанси як суспільні, економічні, грошові, розподільчі, фондоутворюючі відносини. Фінансові фонди як матеріальні носії фінансових відносин.

Функції фінансів. Розподільча функція та механізм її дії в ринкових умовах. Первинний і вторинний фінансовий розподіл. Об'єкти і суб'єкти фінансового розподілу.

Контрольна функція фінансів. Суспільне призначення фінансового контролю як форми реалізації контрольної функції фінансів. Дискусійні питання щодо суті і функцій фінансів.

Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями в процесі вартісного розподілу. Фінанси і ціна. Фінанси і заробітна плата. Фінанси і кредит.

Фінансові ресурси, їх суть і призначення. Класифікація фінансових ресурсів. Роль і значення централізованих фондів у забезпеченні загальнодержавних потреб. Децентралізовані фінансові ресурси: суть, склад, роль у фінансуванні потреб розширеного відтворення. Фінансові резерви: види та методи формування. Механізм формування та використання фінансових ресурсів суспільства.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

Історичні аспекти становлення, функціонування та розвитку фінансів. Об'єктивні передумови існування фінансів. Характерні ознаки фінансів, їх суспільне призначення.

Еволюція фінансів.

Фінанси в системі ринкових відносин.

Соціально-економічні передумови виникнення фінансів.

Історія податків.

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Історія української фінансової думки. Дослідження в галузі історії фінансової думки.

Класифікація економічних наук.

Загальне та специфічне в розвитку фінансової науки в Україні. Формування і розвиток фінансової науки в СРСР.

Структура фінансової науки.

Новітні уявлення вітчизняних вчених про розвиток фінансової науки.

Внесок А.Сміта в науку про фінанси.

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика

Фінансове право. Фінансова політика — складова частина економічної і соціальної політики. Ланки фінансової політики. Фінансова стратегія. Фінансова тактика. Фінансова політика України на сучасному етапі.

Суть фінансового механізму і його складові елементи. Фінансові методи. Фінансові важелі, стимули, санкції. Організаційна структура і правовий режим фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління. Функціональні ланки процесу управління фінансами. Стратегічне й оперативне управління. Функції Президента, законодавчих і виконавчих органів влади та управління в галузі загального керівництва фінансами. Повноваження Міністерства фінансів і його структур у сфері оперативного управління фінансами. Управління фінансами на рівні міністерств, відомств, підприємств, домогосподарств. Автоматизовані системи управління фінансами.

Фінансове планування: суть, принципи, завдання. Етапи і методи фінансового планування. Система фінансових планів, їх характеристика. Зведений баланс фінансових ресурсів держави. Фінансове планування на загальнодержавному, галузевому та територіальному рівнях. Фінансові плани підприємств та організацій. Реформування фінансового планування в умовах розвитку ринкових відносин.

Фінансовий контроль. Суть, мета, завдання фінансового контролю. Принципи фінансового контролю. Класифікація фінансового контролю. Види, форми, методи фінансового контролю. Органи фінансового контролю та їх повноваження. Напрями підвищення дієвості фінансового контролю.

Тема 5. Податки і податкова система держави

Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків. Характерні риси податків, відрахувань і платежів. Взаємозв'язок з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна).

Елементи податку. Принципи оподаткування.

Класифікація податків. Прямі податки. Непрямі податки.

Об'єктивна необхідність податкової системи. Поняття податкової системи і методи її побудови. Структурна побудова податкової системи. Податкова система України, основні етапи її становлення. Податкова політика.

Державна фіскальна служба, її склад, структура, завдання, функції, показники діяльності.

Тема 6. Бюджет і бюджетна система держави

Сутність бюджету як економічної категорії. Призначення та роль бюджету держави. Об'єкти і суб'єкти бюджетних відносин. Функції бюджету.

Бюджет як основний фінансовий план держави. Провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів. Показники стану бюджету - бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.

Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту. Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту. Класифікація бюджетного дефіциту. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні. Особливості державного бюджету на поточний рік.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети, їх роль у місцевому самоврядуванні. Поняття фінансової автономії та показники її рівня.

Взаємовідносини між ланками бюджетної системи, їх форми та організація. Бюджетне регулювання. Бюджетне субсидювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Тема 7. Державні доходи та видатки

Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів.

Централізовані державні доходи: доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів.

Доходи державного бюджету. Форми їх вияву та матеріальне втілення. Класифікація доходів державного бюджету. Принципи організації системи доходів бюджету та джерела їх формування. Методи формування доходів державного бюджету.

Податкові надходження. Державні позики, емісійний дохід та їх значення у системі доходів бюджету. Неподаткові доходи бюджету, їх склад і призначення.

Децентралізовані державні доходи. Доходи державних підприємств та організацій, як складова частина державних доходів. Прибуток державних підприємств.

Сутність, характеристика, склад державних видатків. Класифікація державних видатків. Фактори, що визначають структуру державних видатків.

Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його основні елементи.

Сутність і роль державних цільових фондів на сучасному етапі. Об'єктивна необхідність їх створення. Класифікація державних цільових фондів, доходи та витрати державних цільових фондів. Проблеми і перспективи їхнього функціонування.

Якісна характеристика державних видатків, принципи їх організації. Методи і форми фінансування державних витрат. Бюджетні кредити. Державні дотації. Державні гарантії.

Тема 8. Державний кредит

Суть і значення державного кредиту. Особливості фінансових відносин, що формують державний кредит, його суб'єкти. Об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту. Роль державного кредиту у мобілізації коштів населення, підприємств та організацій. Вплив державного кредиту на стан грошового обігу в державі. Значення державного кредиту у фінансовому забезпеченні загальнодержавних і регіональних потреб.

Відмінності державного кредиту від банківського. Форми та види державного кредиту.

Позики, їх класифікація за правом емісії, формами виплати доходів, методами розміщення, термінами погашення та іншими ознаками.

Види державних боргових цінних паперів, їх характеристика та законодавче регулювання. Емісія державних боргових цінних паперів: вибір їх видів, обґрунтування термінів обігу, форми виплати доходів тощо.

Капітальний і поточний, внутрішній і зовнішній державний борг. Поняття державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом. Кількісний аспект державного боргу та проблеми його сплати в Україні.

Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Суть і склад місцевих фінансів. Роль місцевих фінансів у реалізації соціально-економічної політики адміністративно-територіальних формувань.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Місцеві бюджети. Доходи і видатки місцевих бюджетів. Загальнодержавні податки і збори, закріплені за місцевими бюджетами. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Види неподаткових надходжень до місцевих бюджетів.

Склад і структура місцевих бюджетів. Видатки бюджетів територіальних громад на потреби місцевого самоврядування. Джерела надходжень та основні напрями використання. Фінансові ресурси інших органів місцевого самоврядування.

Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди

Соціально-економічна роль фондів цільового призначення. Класифікація фондів цільового призначення. Джерела формування фінансових ресурсів фондів і напрями фінансування.

Характеристика загальнодержавних позабюджетних фондів, що створені в Україні.

Позабюджетні фонди органів місцевого самоврядування.

Цільові державні фонди як складова частина спеціального фонду державного бюджету. Необхідність існування цільових фондів. Види цільових державних фондів.

Пенсійний фонд України: призначення, джерела формування, напрямки використання. Порядок нарахування і оплати обов'язкових страхових внесків на пенсійне страхування підприємствами й громадянами.

Призначення, джерела формування, напрями використання фондів соціального страхування. Платники, об'єкт нарахування, ставки, джерела сплати обов'язкових платежів на соціальне страхування. Терміни сплати страхових внесків до бюджету.

Значення соціальних фондів для фінансової системи в ринкових умовах.

Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій

Необхідність і сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств - основа фінансової системи держави. Функції фінансів підприємств та принципи їх організації. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу.

Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств, особливості їх формування в умовах ринку. Склад грошових фондів і доходів, порядок їх утворення і використання в умовах ринку.

Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування доходів. Поділ коштів підприємства на власні та залучені. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл. Види витрат. Собівартість продукції, робіт, послуг та її складові.

Економічний зміст прибутку, його склад. Особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності. Види прибутків. Розподіл і використання прибутку.

Фінанси неприбуткових організацій. Види неприбуткових організацій. Особливості та завдання-неприбуткових організацій. Джерела формування та напрями використання коштів неприбуткових організацій. Благодійництво. Спонсорство. Меценатство.

Тема 12. Фінанси домогосподарств

Сутність фінансів домогосподарств, їх значення. Зв'язок фінансів домогосподарств з іншими складовими фінансової системи.

Фінансові ресурси домогосподарств. Джерела формування доходів домогосподарств та фактори, що впливають на їх рівень.

Порядок використання доходів домогосподарств. Фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження. Функція споживання, функція заощадження.

Мотиви утворення заощаджень населення, їх класифікація. Рівень заощаджень населення. Сучасні тенденції формування заощаджень населення України.

Фінансовий портфель громадянина, його склад: споживчий портфель, накопичувальний та інвестиційний. Фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції. Складові інвестиційного портфеля. Портфель нагромадження та його складові.

Тема 13. Страхування. Страховий ринок

Економічна необхідність, суть і роль страхування. Фінансові відносини у сфері страхування. Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів. Класифікація страхування за об'єктами і ознакою ризику. Обов'язкове й добровільне страхування, принципи їх реалізації.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку та його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми функціонування страхових компаній.

Формування й розвиток страхового ринку в Україні.

Державний нагляд за страховою діяльністю. Ліцензування страхової діяльності.

Тема 14. Фінансовий ринок

Роль фінансового ринку у ринковій економіці. Фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів. Функції фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку.

Класифікація структурних складових фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Страховий ринок. Взаємозв'язок складових фінансового ринку.

Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури. Первинний і вторинний ринки цінних паперів. Біржовий та позабіржовий обіг фондових цінностей. Характеристика основних видів цінних паперів, їх класифікація.

Фінансові інститути ринку. Фонд держмайна: його функції, завдання, обов'язки, організація. Роль фонду державного майна у процесі роздержавлення та приватизації. Роздержавлення і приватизація: суть та особливості.

Фінансові посередники. Функції та види фінансових посередників.

Роль Національного банку України на ринку державних цінних паперів.

Проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України.

Тема 15. Фінансовий менеджмент

Сутність та функції фінансового менеджменту. Мета та завдання фінансового менеджменту.

Методологічні основи побудови системи забезпечення фінансового менеджменту. Організаційне та інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Фінансовий контроль.

Управління грошовими потоками на підприємстві.

Управління прибутком. Управління активами. Управління інвестиціями. Управління ризиками.

Вартість та оптимізація структури капіталу.

Фінансове прогнозування та планування.

Антикризове фінансове управління підприємством.

Тема 16. Міжнародні фінанси

Сутність, призначення та роль міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси суверенних країн і регіонів.

Поняття зовнішньоекономічної діяльності. Форми та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності як складова загальної зовнішньоекономічної політики держави. Інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Валютні відносини та їх державне регулювання в Україні. Валютні системи: сутність, види і структура. Валютна політика держави.

Міжнародний фінансовий ринок: сутність, особливості та класифікація. Вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави.

Міжнародний кредит та його форми. Класифікація міжнародних кредитів.

Формування й розвиток Європейського валютного союзу. Україна та ЄС: особливості організації міжнародних фінансових зв'язків та перспективи їх розвитку.

Міжнародні валютно-фінансові і кредитні організації. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями.

Тема 17. Фінансова безпека держави

Комплексна система фінансової безпеки у контексті національної безпеки держави. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.

Проблеми бюджетної, податкової та боргової безпеки. Грошово-кредитна політика і економічна безпека.

Оцінка і регулювання рівня фінансової безпеки.

Протидія впливу капіталу та його криміналізації.

Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

Фінанси високорозвинутих країн.

Видатки країн з розвинутою ринковою економікою.

Міжнародні фінансові центри розвинутих країн.

Загальна характеристика економічно-фінансового становища США

Економічні закономірності та особливості розвитку фінансів Японії.

Тема 19. Фінанси Європейського Союзу

Фінанси Європейського Союзу.

Бюджетна та податкова політика в ЄС.

Ринок банківських послуг ЄС.

Ринок цінних паперів ЄС.

Видатки Європейського Союзу.

Європейський інвестиційний банк – головний інвестиційний інститут ЄС.

Фінанси Великобританії, Франції, Португалії, Німеччини, Італії, Іспанії та інших країн-учасниць Європейського Союзу.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усь го	у тому числі					ус бо го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
I семестр													
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Фінансове право і фінансова політика	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Податки і податкова система держави	18	6	6	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Бюджет і бюджетна система держави	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Державні доходи та видатки	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Державний кредит	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Усього	132	36	36	-	-	60	-	-	-	-	-	-	-
II семестр													
Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання та неприбуткових організацій	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Фінанси домогосподарств	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Страхування. Страховий ринок	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 14. Фінансовий ринок	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Фінансовий менеджмент	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 16. Міжнародні фінанси	15	4	4	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Тема 17. Фінансова безпека держави	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 19. Фінанси Європейського Союзу	14	4	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Усього	123	34	34	-	-	55	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	285	70	70	-	-	115	-	-	-	-	-	-	-

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Студенти денної форми навчання виконують індивідуальні завдання у формі рефератів, тез доповідей на наукових або науково-практичних конференціях, статей, аналізів практичних ситуацій, наукових робіт, участі в олімпіадах та конкурсах.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.
- складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

Структура екзаменаційного білету включає 1 теоретичне завдання, розрахункове завдання та 20 тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року. Відомості Верховної Ради України, 2010. №50-51. ст.572.
2. Господарський кодекс України. Офіційний вісник України. 2003 № 11. ст. 462.
3. Концепція реформування місцевих бюджетів: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. №308. Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
4. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року. Офіційний вісник України. 2010 №92. ст. 3248.
5. Положення про Державну казначейську службу України: Затверджено Указом Президента України від 13 квітня 2011 року № 460/2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>
6. Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: Затверджено Указом Президента України від 13 квітня 2011 року №466/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=107&art_id=5314&lang=uk
7. Положення про Державну фінансову інспекцію України: Затверджено Указом Президента України від 23 квітня 2011 року № 499/2011 [Електронний ресурс].

- Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>
8. Положення про Міністерство фінансів України: Затверджено Указом Президента України від 8 квітня 2011 року №446/2011 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>
  9. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III із змін. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
  10. Про рахункову палату: Закон України від 11 липня 1996 року №315/96-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/16727066>
  11. Андрущенко В. Л., Тучак Т. В. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): монографія. К.: Алерта, 2013. 384 с.
  12. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. К.: НІОС.2000. 416 с.
  13. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
  14. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
  15. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах. Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін. За заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. ч.1. 344с.
  16. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник. П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. - К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576с.
- 7.2. Допоміжні джерела**
17. Бюджетна система: підруч. За наук. ред.. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.:Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. 871 с.
  18. Гальчинський А. Теорія грошей: Навч. посіб. К.:Основи, 2001. 411с.
  19. Геєць В. М. Вихід з кризи (Роздуми над актуальним у зв'язку з прочитаним). Економіка України. 2013. №6 (619). С. 4-19.
  20. Булгакова С. О., Василенко Л. І., Єрмошенко Л. В. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України: у 5 т.: т. 1 К.: НВП "АВТ лтд.", 2004. 400 с.
  21. Дорошенко І. В. Теоретико-методологічні основи концепції розвитку фінансових ринків в умовах глобальної кризи. *Фінанси України*. 2009. №3. С. 77-89.
  22. Єфименко Т. І. Актуальні питання сучасних стратегій реформування податкових систем. *Фінанси України*. 2013. №3. С. 7-26.
  23. Карлін М. І., Цимбалюк І. О. Фінанси домогосподарств провідних країн світу: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 172 с.
  24. Ковтун Н. В., Доліновська О. Я. Фактори формування зовнішнього державного боргу *Фінанси України*. 2013. №6. С. 38-52.
  25. Корищенко К. Н. К посткризисному развитию инфраструктуры и регулирования финансового рынка. *Деньги и кредит*. 2010. №4. С. 42-47.
  26. Красавина Л. Н. Концептуальные подходы к реформированию мировой валютной системы. *Деньги и кредит*. 2010. №5. С. 48-57.
  27. Леоненко П. М. Методологія аналізу наукових шкіл у економічній і фінансовій. *Фінанси України*. 2013. №5. С. 31-49.
  28. Львовичкін С. В., Опарін В. М., Федосов В. М. Суперечності фінансової теорії і практики в контексті циклічності економічного розвитку. *Фінанси України*. 2011. №5. С. 3-13.
  29. Покудов А.В. Личные финансы. Секреты управления. М.: Вершина, 2006. 192 с.
  30. Серебрянський Д. М., Вдовиченко А. М., Зубрицький А. І. Оцінювання рівня та ефективності перерозподілу ВВП через публічний сектор економіки України. *Фінанси України*. 2013. №4. С. 45-57.
  31. Финансы: Учебник. Ред. М.В. Романовский, О.В. Врублевская, Б.М. Сабанти. 2-е изд. М.: Юрайт-Издат, 2006. 462 с.
  32. Фінанси. Грошовий обіг. Кредит : Навчальний посібник. За ред. Л.О. Дробозіної. Рівне: Вертекс, 2001. 352 с.

33. Фінанси домогосподарств: Сучасна парадигма та доміанти розвитку: Монографія. Кізима Т.О. К., 2010. 431 с.
34. Тарасенко І. О., Любенко Н. М. Фінанси підприємств : підручник. К. : КНУТД, 2015. 360 с.
35. Фрадинський О. Основи оподаткування : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2015. 340 с
36. Хансен Э. Денежная теория и финансовая политика. Пер. с англ. В. Е. Маневича. М.: Дело, 2006. 312 с.
37. Харченко С. І. Повноваження органів казначейства України з контролю дотримання бюджетного законодавства – запобіжник бюджетних правопорушень. *Фінанси України*. 2013. №6. С. 7-17.
38. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник. 3-ге вид., стер. К. : Знання, 2015. 535 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> -Веб-портал Верховної Ради України
- <http://www.president.gov.ua> -Веб-портал Адміністрації Президента України
2. <http://www.kmu.gov.ua> -Веб-портал Кабінету Міністрів України
3. <http://mon.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
4. <http://www.auc.org.ua> - Веб-сайт Асоціації міст України
7. <http://nbuv.gov.ua/> -Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського
8. <http://gntb.gov.ua/ua/> -Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
9. <http://www.ounb.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
10. <http://www.adm.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
11. <http://km-oblrada.gov.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної ради
12. <http://www.khmelnysky.com/> -Веб-сайт Хмельницької міської ради
13. <http://www.univer.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
14. <http://www.mof.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства фінансів України

Розробник програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, економічної теорії та фінансів, кандидат економічних наук

_____ Я. Г. Бучковська

17 жовтня 2016 року

Схвалено кафедрою менеджменту, економічної теорії та фінансів
18 жовтня _ 2016 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри _____ В.П. Синчак

19 жовтня 2016 року

Декан факультету управління та економіки _____ І. Б. Ковтун

22 листопада 2016 року

Погоджено методичною радою університету 24 листопада 2016 року,
протокол № 4.

Голова методичної ради _____ В.Т.Савицький

25 листопада 2016 року

Обліковий обсяг програми – 0,85 ум.др.арк.

Оновлення робочої програми:

Викладач дисципліни – доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук

_____ Я. Г. Бучковська

28 вересня 2020 року

Схвалено кафедрою менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування

29 вересня 2020 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри _____ В.П. Синчак

29 вересня 2020 року

Обліковий обсяг програми – 0,1 ум.др.арк.